

## تبیین نقش فرهنگی مسجد در توسعه هویت اسلامی و ارتقاء پایداری اجتماعی محله نمونه موردی: مسجد امام سمنان

محمد تاجی \*

محیا قوچانی \*\*

### چکیده

حمایت از زندگی اجتماعی و فرهنگی از طریق ارتقای فضاهای عمومی مانند مساجد، برای درگیر کردن مردم و شهر، افزایش ارزش‌های فرهنگی و ایجاد ساختارهای با هویت، ضروری است. همچنین کالبد مساجد در معماری شهرهای جدید، انعکاس‌دهنده هویت محله‌های امروزی نیستند. بنابراین هدف این پژوهش، تبیین نقش فرهنگی مسجد و اولویت بندی شاخص‌های کالبدی آن به عنوان فضای عمومی برای توسعه هویت اسلامی و ایجاد پایداری اجتماعی در محله است. بنابراین با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی، ابتدا شاخص‌های فرهنگی مسجد طبق معیارهای پایداری اجتماعی، با استفاده از تکنیک تصمیم‌گیری چندمعیاره شباهت به گزینه ایدئال (تاپسیس)، اولویت بندی شده است. در ادامه با برداشت میدانی و تکمیل پرسشنامه توسط ساکنین محله و کارشناسان، نقش فرهنگی مسجد امام سمنان در هویت اسلامی کالبد محله، با استفاده از تکنیک تحلیلی سوات و با بهره‌گیری از روش ای-اچ-پی بررسی و ارزیابی شد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد مؤلفه داشتن کاربری‌های مکمل و ارائه خدمات عمومی در اولویت اول شاخص‌های فرهنگی مسجد در توسعه هویت اسلامی و ایجاد پایداری اجتماعی، قرار گرفته است. بنابراین باید مساجد از دیدگاه کل نگرانه و عملکردی در ساختار شهرها در نظر گرفته شود و فعالیت‌های متنوع و درخور شخصیت مسجد در آن جریان داشته باشد تا با جذب گروه‌های مختلف اجتماعی، باعث اجتماع پذیری مساجد شود.

### واژگان کلیدی

نقش فرهنگی مسجد، هویت اسلامی، پایداری اجتماعی، توسعه محله، مسجد امام سمنان.

\* استادیار، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، mohammadtaji@yahoo.com

\*\* کارشناس ارشد معماری، دپارتمان مهندسی معماری، دانشکده فنی پسران سمنان، m.ghouchani.arch@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۲/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۱۰